СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 157. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 7 липня, 1934. VOL. XLII. No. 157. Jersey City, N. J., Saturday, July 7, 1934. THREE CENTS.

ДАЛЬШІ КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В КАЛІФОРНІЇ

САН ФРАНСІСКО. — Страйк робітників у порті знову набрав крівавих форм. Юнійні пікетчики старалися недопустити вивозу з порту вантажів, вивантажених з пароплавів страйколомами в пристані, що належить до стейту. Поліція, при допомозі змобілізованої національної гвардії на приказ губернатора стейту, старалася зломити опір пікетчиків, але їм на допомогу прийшли страйкарі.

Вивязалася крівава сутичка між поліцією й національною гвардією з одної сторони, і страйкарами з другої. Коли юнійні страйкарі напали на трок, яким керували страйколоми під охороною поліції, поліція стріляла в страйкарів. Її кулі вбили двох страйкарів та одну жінку, що їхала в трамваї. Крім того 30 осіб постріляно, а 75 покалічено палками, камінями, фляшками й т. п. Деякі покалічені й пострілені так тяжко, що треба сподіватися їх смерти.

Сутички між поліцією та страйкарями тревали цілий день. Деякі страйкарі вживали проти поліції газів, принесених ними в фляшках. Поліції пощастило страйкарів відігнати від пристані, але заворушення не припинилися. Сподіваються дальших крівавих сутичок, бо обидві сторони готуються до дальшої акції.

Комісія президента Рузвелта, яку призначено для полагодження страйку, чекає відповіди від ріжних груп страйкарів. Комісія заявляє, що коли вона не буде мати відповіди до призначеного нею речення, то тоді вона видасть своє рішення, якому юнійне робітництво мусить повинуватися. Юнійні лідери оголосили заяву, в якій різко осуджують поступовання поліції, заявляючи, що портові робітники страйкують за поліпшення умов праці та за знесення системи, яку впровадили „боси", обдираючи до нитки робітників при помочі спеціяльних салунів та „легких позичок".

ХВАЛИТЬ ПОЛІТИКУ РУЗВЕЛТА.

ФОРТ ВОРТС (Тексас). — Предсідник новозаснованого президентом Рузвелтом Надзвичайного Індустріяльного Комітету, Донелд Річберг, хвалить „нову політику" президента Рузвелта. В своїй промові він заявив, що „Найра" спинила зріст симпатій до червоних та стримала зріст анархії в державі.

Він рішучо заперечує, що тепер в Америці панує диктатура якогось „мітичного мозкового тросту".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАБЕРУТЬСЯ З ГАІТІ.

КЕЙП ГАЇТІЕН (Гаіті). — Президент Рузвелт був гостем у президента Гаіті. Рузвелт заявив, що в короткому часі морська піхота Злучених Держав буде відкликана з Гаіті. При тім президент висловив надію, що мешканці Гаіті будуть згадувати Американців як своїх приятелів, що допомогли встановити порядок у Гаіті, не порушуючи суверенітету републики.

З Гаіті президент поплив кружляком „Гюстон" до Пуерто Ріко, прямуючи далі на Гаваї.

СЕНАТОР БОРА АГІТУЄ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора виїхав до свого дому в Айдаго. Він готується обіхати західні стейти Злучених Держав, виголошуючи промови з критикою „Найри" та взагалі політики президента Рузвелта. Разом з тим він буде критикувати також републиканську партію, до якої він номінально належить.

Сенатор каже, що він виступатиме цілком незалежно від політичних партій та політичних груп. Головними точками його промов буде критика бюрократизму та диктатури, яку впроваджує „Найра", а разом з тим заклик до відновлення протитростових законів та поворот до конституції, від якої, на думку сенатора, тепер відступлено далеко.

ВИКРИВАЮТЬ ПРОПАГАНДУ „НАЦІВ" В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Конгресмен Мек Кормік, предсідник конгресової комісії в справі розсліду пропаганди „наців" (гітлерівців) у Злучених Державах, заявив, що комісія скоро оголосить публично свої матеріяли. Він каже, що та пропаганда ведеться в Злучених Державах дуже широко й що вона не числиться з інтернаціональним правом.

Мек Кормік доказує, що добуті матеріяли показують, що пропаганду провадять лише натуралізовані Німці, або й зовсім ненатуралізовані. Роджені в Америці Німці активної участи в пропаганді не беруть.

КАНАДА ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ МИТНИЙ ДОГОВІР З АМЕРИКОЮ.

ОТАВА (Канада). — Канадійський посол до Вашинґтону прибув до столиці Канади, щоб тут зібрати матеріяли для переговорів з урядом Злучених Держав у справі заключення нового митного договору між Канадою та Злученими Державами.

Цей договір буде заключений на підставі широких повновластей, які конгрес дав президентови Рузвелтови.

СПАДОК КОНСУМЦІЇ СОЛИ І ЦУКРУ.

Сільські кооперативи в цілій Польщі стверджують великий спадок консумції соли серед сільського населення. Якийсь час селянство вживало масово сіль для худоби замісць їдальної, однак і та показалася задорога і тепер сільське населення перестає взагалі вживати сіль до варення. При теперішніх цінах сіль є споживним артикулом, недоступним для збіднілих народних мас. З тої самої причини села перестали вживати цукру.

ФАБРИКА ВИБУХОВИХ МАТЕРІЯЛІВ.

Недалеко містечка Іст Селкирк, Ман., почнуть ще цього літа будувати фабрику вибухових матеріялів коштом $225,000. Компанія Кенедіян Індустріс уже перед кількома роками закупила там 1,200 акрів землі під будову фабричних заведень, одначе до будови не приступала, бо на це не позволяли часи. Нова фабрика буде доставляти вибухових матеріялів для копалень у Манітобі і східній частині Онтеріо.

БРОВАР У СІЛЬСЬКІЙ ХАТІ.

В селі Затока, пов. Городок Ягайлонський, службовці скарбової контролі зі Львова перевели ревізію в домі Франца Коваленського і знайшли бровар, улаштований на малі розміри. Стверджено, що Коваленський займався фабрикацією пива від довшого часу і мав багато відборців. За той час продав яких 25 тисяч літрів пива. Коваленського потягнено до карно-скарбової відповідальности.

РОЗРІСТ ФАШИЗМУ В ГОЛЯНДІЇ.

Фашизм розростається з року на рік усе більше. В кожній великій чи малій державі Европи й поза нею творяться фашистівські організації. І в кожній державі фашизм має характеристичні даній нації риси. Спільне фашизмови в усьому світі є: невблагана боротьба з комунізмом і з усякими соціялізмами.

Недавно відбувся зїзд фашистів Голяндії в Амстердамі. Провідник голяндського фашизму зветься Мусерт. За три роки діяльности він зумів створити цю нову в Голяндії політичну партію, яка нараховує тридцять тисяч членів. На цей зїзд до Амстердаму прибули 13 тисяч фашистів. Уряд заборонив їм у вуличних демонстраціях нести їх прапори, заборонив одягати однострій, які вони всетаки мали на собі, прикриті верхньою одежею. Великий голяндський щоденник „Телеграф" гостро критикує уряд, що фашистівській організації підчас походу заборонив розвивати національні прапори й виступати в одностроях, а позволив на це, три дні пізніше, соціялістам. Та щоденник кінчить свою статтю: „Така політика уряду не поборе фашистівського руху, а причиниться до того, що він розростеться".

СТРАЙК МОЛОДИХ РАБІНІВ.

Оригінальний страйк вибух у варшавській школі для рабінів. Зогляду на кризу управа школи вирішила ввести оплату за науку (досі навчано даром). У відповідь на це студенти застрайкували і не приходять на виклади.

ТАЛЕРГОФСЬКЕ СВЯТО ПРИ УЧАСТИ ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ.

Перед кількома днями відбулося в Кізлові, тернопільського повіту, талергофське свято. Після богослуження і відповідної проповіди відбувся похід на цвинтар, де поставлено памятковий хрест. Агенція „Всход" повідомляє, що на це талергофське свято приїхав з Тернополя віцевоєвода Гівонт-Дзевалтовський, староста Маліцький, підполк. д-р Польняшек і секретар воєвідської організації ББ, Хаєцький. На святі виголошено низку промов.

ЗАБУВ КУПИТИ ДОЗВІЛ НА АВТО.

Поліційний інспектор для нагляду над автовими дозволами, Елмо Мек Конкводал у місті Вінніпеґу, так пильно глядів за тим, чи інші заплатили за лайсенс, що забув для себе купити лайсенс і їздив автомобілем без лайсенсу. Міський поліцай записав його і поліційний маґістрат дав йому догану.

ЛЬВІВ, ЧИ ЦІКАГО?...

Про прилюдну безпеку на вулицях Львова далось би багато дечого сказати... Цю „безпеку" не раз і не два довелося бачити нашим підльвівським селянам, коли у білий день, на найрухливіших вулицях, відсилала їм львівська батярня баламути від воза і тягнула з воза все, що під руки попало. Цю „безпеку" відчули на власній шкірі й ці безчисленні прохожі, яким майже кожної днини, на очах публики, виривають з рук усякі темпі духи торбинки з грішми, теки, клунки і т. д. А вже найкращим зразком цеї „прилюдної безпеки" є така подія: В неділю, 27-го травня ц. р., коло 7-мої години вечором ішов з дружиною вулицею Зиблиєвича львівський громадянин д-р Ігор Федів. Д-р Федів і його дружина розмовляли по українськи. Нежданo заступила їм дорогу група „млодзежи" в корпорантських шапках і без найменшої причини важко побила д-ра Федева палицями. Виходить, що тепер у Львові за українську мову можна мати розбиту голову.

ЗАБОРОНЯЮТЬ ЛЮДЯМ ПОВОДИТИСЬ ПО МАЛПЯЧОМУ.

В шікаґовськім звіринці у Линколн парку стоять два поліції, які стережуть, щоб коло кліток з малпами люди не поводилися по малпячому. Деякі люди виробляють перед клітками всякі штуки, а малпи те саме роблять у клітках, і то звичайно на свою власну шкоду. От, наприклад, один чоловік здіймив перед малпою свою перуку з голови; малпа зараз пробувала таке саме зробити, отже висмикнула собі великий жмут волосся з голови. Інший чоловік вдарив себе в бороду. Те саме зробила й малпа, але гримнула себе так сильно, що мало себе не вбила.

САМОГУБСТВО ЖІНКИ ДЕФРАВДАНТА.

У Львові намагалася отруїтись 31-літня Степанія Вечиста. Виявилося, що до намаганого самогубства Вечистої причинився її чоловік Карло. Він украв у фірмі „Галіція", де був службовцем, 8,000 зл. і пропав без вісти. Перед утечею зрікся ще презесури судді копаного мяча.

СПАДОК НАСЕЛЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Французькі уряди цивільного стану записали в 1933 р. в цілій Франції 682 тисячі уродин, отже на 40 тисяч менше ніж попереднього року. З того числа 55 тисяч дітей припадає на чужинців. Одночасно стверджено, що число уродин французького населення рівнається назагал числу смертей. Однак у багатьох департаментах число смертей перевищає число уродин і це явище поширюється кожного року на інші департаменти. Постійний спадок уродин у Франції унагляднює факт, що перед 1870 р. число уродин перевищало число небіжчиків на міліон душ. Тимчасом в Італії прибуває що року 240 тисяч людей, у Німеччині 419 тисяч.

ПРОТИ НАГОТИ НА ЦВИНТАРІ.

Голосний співачці Зельмі Курц, що вмерла перед кількома днями, поставила родина на віденському цвинтарі нагробник, що представляє нагу „Аїду" в лежачій позиції. Наслідком нової течії в Австрії, громадська управа Відня почала усувати з міста всі памятники, що представляють нагі фігури, мужеські і жіночі. Памятник Зельми Курц іще й тому дразнив почування християнського населення, що знаходиться в безпосередньому сусідстві з гробом о. Зайпля, який відвідують щоденно багато людей. Крім того віденська влада дістала анонімні листи з погрозами, що памятник буде висаджений у повітря, якщо його не спрячуть із цвинтаря. Щоби до того не допустити, родина покійної співачки рішила зліквідувати цей памятник.

ПЕРЕСТРІЛКА МІЖ НАРОДОВИМИ РАДИКАЛАМИ І СОЦІЯЛІСТАМИ У ВАРШАВІ.

У Варшаві прийшло до гострих сутичок між членами „обозу народово-радикального" та соціялістичною молоддю з ППС, яка гуртується в т. зв. „ТУР"-і. Кандидати на фашистів з „обозу нар.-радикального" напали з револьверами в руках на льокаль пепесівських турівців. Підчас кількахвилинної стрілянини тяжко зранено 9 осіб. В будинку настала страшна паніка. Для ліквідації цього наступу треба було аж панцирних самоходів поліції.

СТАТИСТИКА КІН.

Головний статистичний уряд ствердив, що в 1932 р. було в Польщі 752 кін, з того 360 звукових. В тім самім часі мала Німеччина 5,860 кін, Англія 5,041, Франція 3,113, Еспанія 3,100, Італія 2,500, Чехословаччина 1,250, Швеція 1,190, Бельгія 780, Австрія 745.

ГОРЯТЬ ЛІСИ В АЛБЕРТІ.

В околиці Дрейтон Веллей горять ліси. Уряд старається припинити пожежу і вже вислано кількадесять осіб, щоби не допустили вогню в дальші околиці. Та гомстедовців лісова пожежа не страшить. Навпаки, вони їй раді, бо горить ліс, який вони мусіли самі рубати. Горить ліс сухий і не шкодить землі.

ЖІНКА ВХОПИЛА ХЛОПЦЯ.

У Желязові, пов. Познань, якась незнана жінка вхопила 15-літнього хлопця, Маріяна Мермеля, і щезла без сліду.

ЯК РОЗУМІЮТЬ ПОЛЯКИ ЗАМАХ НА МІНІСТРА ПЕРАЦЬКОГО

ВАРШАВА. — Польська преса передруковує з виленського „Слова" статтю про замах на міністра Перацького. В статті шукають виновника замаху. І стверджують таке:

„Дивним збігом обставин останньою подією з праці покійника є його недавний побут у Львові і переведені там розмови з Українцями".

Але хтож його вбив? Автор статті так це розуміє: „Є замахи, доконувані в моменті якогось великого подражнення; є замахи, про які знаємо без коментарів, що були вони відповіддю на такий чи інший факт, розпорядок. Як от замах на президента Нарутовича. Є теж замахи несподівані, громи з ясного неба, де думка напружується: „хто? за що?" — і губиться в неясних гіпотезах. Це замах на Тадея Голуфка. Вчорашній замах не пригадує замаху на президента Нарутовича, а пригадує замах на Голуфка. А друге: Прочитайте подробиці цього замаху. Це молодий чоловік, дуже добре одягнений, що так прецизно стріляє ззаду і відходить спокійно, щоби в таємний спосіб щезнути; все це усуває гіпотезу дилетанта. Це була робота фахова, виконана назимно, з пляном, з метою, з божевільною певністю себе. Це було душогубство сміливе і прецизне, як щезнення Кутепова".

ТВІР ГАЙВОРОНСЬКОГО НА СЦЕНІ.

ГОРОДЕНКА (Західня Україна). — Театр Тобілевича, який загостив до Городенки, виставив пєсу „Залізна Острога", оперету на 3 дії з побуту Українських Січових Стрільців (Усусусів). Лібретто уложили Лісевич і А. Курдидик, а музику скомпонував композитор Михайло Гайворонський. Вистава цеї оперети була великою несподіванкою і викликала надзвичайний, прямо ентузіястичний успіх. Що-хвилини зривалася буря оплесків, а це є доказом, що такі штуки мають перед собою будучність. Елєґантні строї УСС-ів манили око глядача. Гра артистів була знаменита. Грали два рази, зверги при виповненій по береги великій галі. Знаменита оркестра добула з музики Гайворонського всі тонкости краси.

ЗАПОВІДАЄ ЗА РІК ВІЙНУ СОВІТІВ З ЯПОНІЄЮ.

ЛОНДОН. — „Ди Поблик Лідер" приніс сензаційні відкриття в справі московсько-японського напруження. Кажеться там, що Літвінов поїхав до Женеви, щоб упхати Совіти до Ліґи Націй, як теж притягнути Францію до мілітарного союзу з ними, бо Совіти рахуються з тим, що в 1935 р. вибухне війна між ними і Японією. Це подано до відома в Токіо висланикови Туреччини з боку офіційних японських кол.

УКРАЇНКА ДОКТОРОМ МУЗИКОЛЬОҐІЇ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Дня 20 червня відбулася в Українськім Вільнім Університеті промоція п. Стефанії Туркевич-Лісовської на доктора фільософії, з музичного відділу д-ра Зд. Неєдного, звичайного професора Карлового університету в Празі. Докторат одержала за працю „Український елемент у творах П. І. Чайковського „Черевички" та Н. Римського-Корсакова „Ніч перед Різдвом" і порівнання їх з оперою Миколи Лисенка „Різдвяна Ніч". Пані Туркевич-Лісовська є родом зі Львова. Студіювала музику у Львові, Відні, Берліні й Празі.

„ІЗВЄСТІЯ", „КУРЄР ПОРАННИ" І БУВШИЙ ГЕТЬМАН СКОРОПАДСЬКИЙ.

Українське Бюро в Женеві подає:

„Курєр Поранни" подає серію статтей Галини Крахельської, в яких вона описує свої спомини і притім займається докладно спільною акцією польських дідичів на Україні та Скоропадського.

„Ізвєстія" роблять великі витяги зі статей Крахельської і пишуть до цього: „Галина Крахельська, яка перебула події на Україні по жовтневій революції, посвідчує, що між німецькою командою з одного боку і російськими монархістами під проводом Скоропадського та польськими великими землевласниками з другого боку існувало тісне співробітництво. Польські дідичі брали діяльну участь у створенню гетьманського уряду, який забезпечував їм карні експедиції проти українських селян та відбудову великої земельної власности. Хоч від того часу минуло шістнацять років, ця історія набуває політичної актуальности і свіжости через відомі пляни Розенберга".

Хоч оборона інтересів українських селян польським денником, а особливо органом московських власників невільників, „Ізвєстіями", є більш ніж смішна, то в усякому разі заслуґує на увагу, що деякі Поляки, а передовсім московський уряд, намагаються скомпромітувати сучасну боротьбу Українців за їх державну незалежність колишньою політичною діяльністю гетьмана Скоропадського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ БОЙКОТ ДОЦІЛЬНИЙ?

Отсе питання, між іншим, випливає з промов визначніших американських рабінів, які вони виголосили на свому зїзді в Злучених Державах. Найзамітнішою промовою на цю тему була промова филаделфійського рабіна, Ґрейзля, який говорив, що орґанізований Жидами бойкот проти гітлєрівської Німеччини не принесе користи Жидам.

Рабіни на свому зїзді обговорювали справу бойкоту проти Німеччини лиш у звязку з жидівськими інтересами. Вони майже не торкнулися питання взагалі доцільности бойкоту проти цілої держави, коли її уряд комусь не подобається. Орґанізатори бойкоту проти гітлєрівської Німеччини твердять, що цим способом вони примусять німецький нарід скинути владу Гітлєра й утворити нову, очевидно бажану орґанізаторам бойкоту. Таке ставлення справи, на нашу думку, помилкове, бо бойкот держави, який ведеться зпоза її меж, скріплює диктаторську владу, даючи їй можливість пояснити свої невдачі й трудноші населення зовнішніми причинами.

Так було з большевиками, так буде й з гітлєризмом. Бойкот, чи бльокада совітської Росії, дали можність большевикам закріпити своє панування. Большевики дурили маси тим, що все булоб гаразд, колиб не бльокада, колиб не чужоземні інтриґи й т. п. Маси вірили їм, бо горіли жадобою поліпшити своє тяжке економічне становище, а тому йшла на найбільші жертви, щоби побороти ту „чужу інтриґу", ті „чужі напади". Тимчасом диктаторська влада скріпилась, народня енерґія вичерпалась і маси економічно занепали так, що всю свою енерґію звернули на здобуття шматка хліба, а бувші „вороги чужинці" стали приятелями влади, признаючи її й допомагаючи вилабудатися їй з тяжкого економічного, а разом з тим і політичного стану.

За большевицькою рецептою поступив і Гітлєр. Всі невдачі він спрямував на рахунок бойкоту, на конто того, що чужинецькі держави є ворогами Німеччини й перешкаджають гітлєрівському урядови відбудувати велику Німеччину та виратувати нарід з економічної біди. Навіть тепер, розправляючися зі своєю опозицією, Гітлєр висинув „чужинецьку інтриґу" як виправдання метод своєї кривавої розправи. Бойкот допоміг йому тимчасово себе вратувати й може закріпити свою владу.

У фактах треба шукати відповіди на поставлене нами питання й тоді знайдемо її, не торкаючись навіть гуманітарної сторони бойкоту, коли за ріжні провини диктаторської влади карається ті народні маси, які вперш у чергу тяжко терплять від тієї влади.

О. Сновида.

ПОХІД НА ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Большевики чимраз гостріше беруться до винищення решток свобідної національної літератури на Україні. Ця література ще яко-тако дихала під московсько-большевицьким чоботом, аж поки не наслали з Москви до Харкова по смерти Скрипника відомого Постишева. В червні і листопаді минулого року на пленумах ЦК і ЦКК КП(б)У вироблено плян походу. Постановлено викорінити „рештки націоналізму" в українській літературі, які ще лишилися, не зважаючи на драконські постанови партії. Постановлено боротися з українським націоналізмом, як з „**основною небезпекою** в межах України".

Отже партія повела велику роботу викриття націоналістичних елементів. Викинено з літератури як „націоналістів" Пилипенка, Досвітнього, Остапа Вишню, Слюсаренка; викинено Галичанина Курбаса з театру „Березіль" і багато інших, всіх тих, яких сама партія **літами** вважала правовірними большевицькими письменниками й артистами. Аж тепер нагло спостерегла їх „націоналістичний ухил".

Але того мало: пішли походом навіть проти старших українських авторів, досі нетикальних, напр. проти Грінченка. Розгромлено всі літературні напрямки: ваплітівців, плужан і інших.

Щож лишилося? На когож, коли не на дотеперішніх большевицьких українських авторів і не на старих українських письменників треба орієнтуватися нашій літературі? Партія і на це відповідає: треба орієнтуватися на **російську літературу.** Бо показується, що російська совітська література має „великі творчі досягнення" і взагалі є „найпередніщою в світі". Так бодай задекретувала партія.

А конкретно? Конкретно треба вчитися, як писати, у М. Ґоркого (Росіянина). А крім того, як пишуть „Вісті", „перед творцями усіх жанрів радянської літератури стоїть невідкладне завдання оволодіти науку Маркса-Енґельса-Леніна-Сталіна" і на тій науці вчитися, як „підвищити свій культурно - мистецький рівень". І не тільки мають взоруватися українські письменники на Сталіні, але й на... постановах партії. „Нарешті", пише одна газета, „ухвали XVII-го зїзду ВКП(б) та XII-го зїзду КП(б)У хіба не є невичерпаним джерелом тем для радянських письменників? Зокрема доповідь Сталіна — хіба вона не дає кольосальної зарядки радянським письменникам?"

Ось до чого зводить партія нашу літературу! Що література повинна взоруватися на постановах партії і промовах диктатора, цього мабуть іщи ніхто на світі не чув. Уявіть собі, що американський уряд закликав і приказав поетам і письменникам країни взоруватися в своїй творчости на промовах Рузвелта і на постановах конґресу! Чи ви не вважалиб такої ради за раду варята! Хай це буде вам покажчиком, до якого ідіотизму і пониження дійшла наша література під чоботом московського окупанта.

Але й цього мало: вирішено також вичистити й українську мову наших письменників. Мовляв, націоналісти на Україні „засмітили" мову архаїзмами і польонізмами (кажуть **стопінь** замісць **градус!**), і то все в тій цілі, щоб доказати, що „українська мова нічого спільного не має з братньою російською культурою". Тепер мову вичиститься, запровадиться російські слова, і все буде в порядку: всі відразу зрозуміють, що наша мова зовсім подібна до „братньої російської..."

Така ця реформа: 1) викинути з літератури українських найвизначніших авторів; 2) дати іншим, менше вартним, за зразок Ґоркого й Сталіна; 3) обмежити їх творчість перекладом на мову красної літератури постанов партійних конґресів; 4) зрівняти поволі нашу мову з мовою російською.

На тлі подібних розпоряджень не диво, що Хвильові стріляються. **Не диво, що й** другий талановитий большевицький український письменник, Сосюра (автор „контрреволюційної" поеми „Мазепа"), за останніми відомостями з Харкова, **нагло збожеволів.**

І подумати, що були і є ще Українці, які торочать про „розвиток" нашої культури в СССР!

Е. Онацький (Рим).

ГІТЛЄР І ПРИГНІЧЕНІ НАЦІЇ

Наші вороги так багато галасували про те, що Україна є лише вислідом „німецької інтриґи", що чимало Українців і самі почали тому вірити. Не в тому буквальному розумінню, що без німецької інтриґи не було би й української проблєми, але в тому, що Німеччина в усякому разі інтриґує **за** Україну. З приходом до влади Гітлєра, з його рішучою антимосковською поставою та з його голосними заявами про „соборність" німецької нації, що мусіла нібито привести до воєнного конфлікту з Польщею за так званий Данціґський коридор, надії на Німців зросли. Заворушився екс-гетьман Скоропадський, що віддавна був звязаний з німецькими вищими колами; заворушився бувший його адютант Остряниця, що, не задовольняючись більше своїм адютантським титулом, захотів і собі зробитися гетьманом, або бодай — кандидатом на гетьмана. Посипалися, наче з торби, ріжні проєкти А. Розенберґа, які, при ближчому розгляді, не мали в собі нічого для Українців пожиточного, крім хіба викликання в інтернаціональних політичних колах сензаційного зацікавлення українською справою та посилення репресій і переслідувань на совітській Україні. Потім почалася реакція: Остряниця опинився — для заспокоєння нервів, — в концентраційному таборі, Скоропадський виїхав до Англії, Розенберґ перестав кувати свої українські проєкти, а сам Гітлєр заключив з Польщею трактат ненападу на десять років, перекреслюючи тим надії всіх тих українських патріотів, що в конфлікті Німеччини з Польщею надіялися знайти розвязку справи українських земель під Польщею, а там і під Совітами.

Для багатьох наших політиків такі вияви німецької політики видаються незрозумілими. Їм видається, що німецькі національ-соціялісти в своїй боротьбі з большевизмом, а Німеччина в боротьбі з Росією за впливи на сході Европи, мусіли би в першу чергу порозумітися з Українцями і, виходячи з засади, що вороги наших ворогів є нашими приятелями, підпомогти Українців усіми можливими засобами. А тимчасом — усі бачать щось зовсім противного...

На жаль, наші політики, вибудовуючи свої політичні концепції, дуже рідко звертаються до таких перводжерел, як грубі книги політичних сповідей теперішніх провідників народів. Адже серед тих сповідей книга Гітлєра „Майн Кампф" займає дуже помітне місце і дає ключ до зрозуміння багатьох проблем німецької політики. Є там і ключ до відношення теперішнього німецького уряду до української проблєми. Тим ключем є так звана „расистська" теорія національ-соціялізму про вищість німецької раси. Недавно один мій приятель, бороначи расистську теорію, писав мені, що „вістря расистської теорії звертається в практиці в першу чергу проти Жидів." А що у нас, відомо, Жиди теж не користуються особливою симпатією, то те саме робить расистську теорію і для Українців симпатичною. Тимчасом ця расистська теорія звертається — і то у великій мірі — не лише проти Жидів, але і проти Українців і бе їх преболяче.

Гітлєр у згаданій вище своїй книзі присвятив кілька сторінок проблємі так званих „пригнічених націй". І так на стор. 386 (італійське видання) пише:

„Для мене, націоналіста, що оцінює вартість людства на підставі расизму, визнання меншої вартости, з точки погляду раси, отих „пригнічених націй" уже вистачає для того, щоби не звязувати їх долі з долею мого народу".

А на стор. 380:

„Наш рух не повинен перебирати на себе ролі адвоката інших народів, але мусить зробитися чемпіоном німецького народу... Ми не є охоронцями та протекторами „бідних малих народів", — „ми є салдатами німецької нації", яка на стор. 371 називається „персоніфікацією найвищої людськости на землі".

Отже природно, що ця „найвища людськість" не тільки не має ніякої рації вступатися за якісь інші „пригнічені нації", що вже через самий факт своєї пригнічености виявляють себе „нижчими", але навпаки, має **право і обовязок** претендувати на територію тих пригнічених націй. Так на стор. 380, Гітлєр, проголосивши вище наведену відмову допомагати „малим народам", так продовжує і розвиває цю свою расистську точку погляду:

„Ми, національ - соціялісти, мусимо йти ще далі: право на нову територію може зробитися обовязком, якщо великий нарід, за браком поширення території, може занепасти. Особливо коли справа йде не про якийсь малий муринський нарід, але про Німеччину, матір цілого життя (?! — Е. О.), що надала теперішній вигляд цивілізації сучасного світу".

Якіж території має на увазі Гітлєр? Тут же на стор. 381 він пояснює:

„Але коли ми нині говоримо про нові території в Европі, то мусимо думати перш за все про Росію та про держави, нею підбиті", себто й про Україну.

З вище наведених цитатів точка погляду сучасного німецького уряду в українській справі досить вияснюється: нема чого звязуватися з пригніченою „нижчою" нацією, яка не має сил виказати своєї вищости і тимсамим може служити хіба територією для поширення й зросту вищої німецької раси.

В боротьбі за визволення нашої батьківщини **ми,** українські націоналісти, могли би піти на порозуміння й співпрацю з ріжними народами, — але лише при одній умові, щоби ця співпраця змагала льояльно до дійсного **визволення** України, а не для заступлення одного займанця другим.

Ми ніколи не боялися обвинувачень нас у тому, що ми, мовляв, робимо німецьку політику. Бо ми робимо, і завжди робитимемо, лиш одну українську політику. Ми не боїмося і тепер сказати, що в боротьбі за визволення України **могла би** Німеччина відіграти поважну ролю, але для того мусілаб сучасна гітлєрівська Німеччина відмінити свою расистську теорію та заперестати дивитися на українські землі як на якісь дикі поля, пригожі для поширення й зросту „вищої" німецької раси.

Г. Крашанко.

СКУПИЙ ДЯДЬКО

(Історичне оповідання).

7)

— Та-та-та! До доктора? В селі нема жадного доктора. А спровадити з Люблина... чи ти знаєш що се коштувало би? Про се нема що й думати, бо тільки гроша у мене не знайдеш. З порожнього не наллєш!

До старого приходила тільки стара сільська знахорка. Давала пити якісь зілля, приносила ріжні масти, заговорювала, спалювала льон. Не помагало, тай годі!

Старий нарікав, що йому що днини гірше, й гірше. Одної ночі так його душило, що цілком не міг лежати. Нестор посадив його в глибокім кріслі. Так сидячи, старий продрімав до рана. Рано сказав:

— Хоч мені вже ліпше, і моя недуга взагалі не дуже небезпечна, не зле було би побалакати з попом... лиш не з тим моїм.

— По іншого треба би післати коні.

— Та правда! І фіру треба би заплатити і попови треба би дати щось... Нехай вже й наш буде! Як схоче прийти, то розмовимося. Як ні, то не моя буде вина. Він перед Господом Богом відповість. Пішли по нього, Несторе, хлопця. Міркую собі, що більше як тимфа за труд лиш від нього сюди, не треба буде дати. Найліпше було би, як би не прийшов. Мене се не коштувало би нічого і всі мої гріхи перейшли би на його совість.

За чверть години на порозі станув парох. Оба глянули на себе. Придивившися старому, піп злагіднів, кивнув головою і не кажучи нічого, сів на стільчику коло крісла недужого. Нестор вийшов. Коли його назад закликали, парох вийшов, бо пішов по святі тайни. Рогач сидів у кріслі, бився в груди і плакав. Парох знов прийшов. Коли закінчив свою роботу, старий хотів дати йому тимфа. Не приняв, кажучи:

— Ви мій колятор, вам се належиться. Що між нами було, нехай піде в непамять. А як подужаєте...

— То поправлюся, — додав недужий.

Нестор вивів пароха аж за ворота. Парох шепнув:

— Ще нині скінчить.

Пухлина підходила щораз вище. Рогач сам чув се.

— З мене вже нічого не буде, кхання моє, — сказав, беручи Нестора за руку. — Тепер, голубчику, уважно слухай. Дай мені слово і поклянися, що не будеш розтратником! Що мій маєток удержиш, не розтратиш!

— Що то вже тепер балакати про якісь маєтки!

— Треба, бо лихо знає, які люди порозхапують... Не розтратиш? Кажи!

— Я ніколи розтратником не був і не буду. То не моя вдача.

— Не розтратиш? Кажи!

Нарешті видушив слово від Нестора і зачав поспішно вичисляти:

— Завіщання в скрини. Горшок під двоїстою грушею в саді один, під печею тут в кімнаті другий... Не розтратиш?

Вичисляв ще ріжні гроші і річи, та все переплітав питанням, чи не сратить. Вичисливши де що мав, старий всну, так як сидів на кріслі. Не пробудився аж до рана. Рано останнім глибоким віддихом покинув сей світ.

Нестор цілком несподівано став паном. Кромі необдовженої землі, дістав пару горшків, повних ріжного гроша, і багато цілком певних вірительностей. Покищо лишився в одідиченій, та відновленій хаті. Сам не знав, що зробити з собою. До господарства не мав найменшої охоти. Інший дуривсь би, що, будучи тепер багачем, успішно міг би сягнути по доньку такого шляхтича, яким був Розворський. Та Нестор знав старих Розворських і не дурився. Всеж таки кортіло його якимсь способом показати Розворським, що він їм тепер бодай маєтком рівня.

Нестор ходив до пароха на балачку, парох приходив до нього. Не диво, що Несторови вихопилося неодно про Олену. Зацікавлений парох далі тягнув його за язик і довідався, що то Нестора загнало до скупого Рогача і остаточно дало йому в руки такий маєток.

— Якби я був вами, то зараз поїхав би до Здиркова і поставив би справу ясно. Зажадав би, щоби дівчина рішала. Не виключене, що старий не схоче, щоби його дочка лишилася сторою дівкою, і може злакомиться на ваш маєток. Закиду, що пан дав доньку свому слузі, тепер чейже не потребує боятися, бо ви не служите у нього.

— Олена може вже віддалася. Хоч би й ні, то мій маєток у Розвори Розворського не поможе мені. Я його знаю. Я вже знаю, що мені зробити. Женитися не буду, гречкосієм не годен бути. Маєток продам і поїду до Львова. По смерти моїх батьків, пригорнув був мене до себе львівський купець Сидорович. Коли я вже відійшов від нього до Розворського, Сидорович утратив свій маєток і помер, полишивши дрібні сироти на ласку чужих людей. Взяв він мене, сироту, до себе, я возьму його осиротілі діти.

— Се дуже гарно, дуже гарно! — казав парох, затираючи руки. — Та одно і друге можна дуже добре погодити. Ануж ви коли довідаєтеся, що ту Олену таки були би дали вам, як би ви тепер по неї зголосилися? Не опанувала би вас тоді чорна розпука?

— Таке було можливе тому рік... Нехай, що тому ще півроку, — відповів Нестор.

— Тепер вже ні? — спитав парох недовірчиво. — Вже вам байдужа?

— Не цілком байдужа, та якось так... Неначе так, як сестра... знов так, як тоді, коли ми обоє ще були дітьми. І осоружною стала мені її родина.

— Всеж таки вам було би добре знати, що з нею діється. Як вона вже віддалася, або й, недай Боже, вмерла, то буде спокій вашій голові. Як вчуєте, що вона ще дівчиною, і ви на сю вість не полетите до Здиркова на крилах любови, то се буде доказом, що ваше серце справді вже вільне і вам вільно оженитися з іншою, без небезпеки каяння.

Нестор погадав собі, що рада парха не зла. Крім того він іще справді цікавий був, що сталося з людьми, у котрих він виховався й через котрих і для котрих стільки витерпів. Пароха знов скортіло Нестора й Олену звести докупи. Надіявся, що своєю вимовою образумить батька й маму дівчини. Своїх намірів і своїх надій очевидно Несторови не виявив.

По довшій балачці Нестор згодився, що отець Стайчак поїде до Здиркова і розглянувшися там, звістить про се Нестора листом, або й устно. З Материна виїхали оба. Парох очевидно на кошт Нестора. Оба приїхали до Львова. Нестор лишився у Львові, отець Стайчак поїхав далі, до Здиркова. Вже на відїзднім Нестор сказав йому:

— Як хочете знати, що в дворі Розворських діється, побалакайте з Татарином в службі Розворського, Бірдою. То мій прияель. Поздоровіть його від мене і скажіть, що то я порадив вам питатися його. Також Жид Янкель в місточку буде багато знати про здирківський двір. Може від нього вчуєте, що Олена віддалася? Тоді вам вже нічого їхати до Здиркова.

— Поїхати сяк чи так треба. Нехай довідаюься, що вигнаний ними не пропав як пес на ярмарку... Гадаю, що хоч ви у кождого попа по дорозі будете довго попасати, то за які два місяці знов побачимося...

Нестор віднайшов сироти. Було їх троє. Кожде опинилося при іншій родині. Один хлопчина був на науці у різьбаря, другий у бронзівника. Найстарше з дітей, вісімнацятьлітня Настя вже заробляла на свій хліб у гафтярки вишиванням. Гарна, гожа дівчина була.

Нестор не довго надумувався. На Здирків почвалав гінець з листом і з окремою писулькою до Янкля під Здирковом. В писульці до Жида стояло:

„Як до вас заїде, або вчуєте, що до Здиркова приїхав парох Материна, отець Стайчак, то передайте йому залученого листа. Нестор Затурський".

В листі Нестор звіщав свого пароха, що оженився, що Материн продає, купує коло Львова інший маєток і сюди просить отця Стайчака на пароха.

(Кінець).

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ЯЗВА СУДІВНИЦТВА.

Нюйорська ґазета „Ню Йорк Америкен" зприводу спроби зреорганізувати суди в стейті Ню Йорк, пише:

> Застрашаючою хибою судів стейту Ню Йорк, як і інших стейтів, є зараження їх політикою. Про це говорилося так часто і так часто було доказане, що це треба вважати правдою.

Далі та ґазета говорить про те, як зараза політикою відбивається на судівництві:

> Так довго, як суди, чи їх частина, підпорядковані політиці, так довго цивільні та кримінальні суди будуть провадитися хибно.

Свобідний суд, суд, оснований лише на праві й справедливости, незалежний від ніяких впливів ґруп, чи окремих можновладців, суд, що стоїть лише на сторожі законности й права, є основою життя кождої цивілізованої держави.

НЕВДАЛИЙ ЗАКОН ПІДБАДЬОРЮЄ КРИМІНАЛЬНИКІВ.

Та сама ґазета в передовиці з іншого дня пише:

> Нічого нема більше зневірюючого для влади як те, коли вона бачить, що найкращі її старання зводяться до зера невідповідними законами, які, здається, складені для охорони кримінальників. І нічого нема більше підбадьорюючого для кримінальників, як усе повторювані докази того, що закон не може доторкнутися їх.

А тому:

> Рекорд поліційного департаменту переповнений іменами осіб, що були арештовані десять, дванацять, пятнацять і більше разів. Цілком нормально, що в цих людей розвинулася думка, що вони стоять понад законом.

Фактично так часто здається, коли бачиш, що злочинець на волі, а „матіріел витнес" сидить у криміналі, бо він був свідком злочину.

ГОДІ ГОВОРИТИ ПРО „МЕКСИКАНІЗАЦІЮ" ЕВРОПИ.

Ґазета „Ді Ню Йорк Ґералд Трібюн", порівнюючи стан у Мексику та в Европі, приходить до висновку, що для Мексика буде образою, коли сучасну Европу назвати, що вона „змексиканізована", а далі говорить:

> Експеримент Мусолінія виріс у насильстві й брутальности. Польща управляється насильством та інтриґантством від самих початків свого відродження як держава; Австрія тепер є палатою гри політиків та приватної армії. Німці, скопіювавши всіх, тепер ще спровадили карні відділи, що розстрілюють противників уряду. На схід і на захід від Франції головніші держави Европи тепер знаходяться в руках урядів, яких методи, хоч вони не є примітивними, можна порівнати з „урядами" найбільше примітивних народів світа.

Ґазета правдиво підкреслює, що в Европі тепер запанувало насильство і брутальність. Там панує не сила права, а право сили, відкидаючи Европу далеко назад у минувшину, коли там панував лише примітивізм.

В. К.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться у вівторок, 10. липня, в годині 7-мій ввечір, в галі парохіяльній, 303 Гудсон Еве. На той мітінґ кождий член має явитись, бо є важні справи до полагодження. Буде справа пікніку, котрий відбудеться 22 липня. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.; Личко, кас.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ, Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім членам місцевим і позамісцевим, що піврічний мітінґ відбудеться в четвер, 12. липня, в годині 6:30 ввечір, в своїм рідним домі, 623 С. Гілд Ст. Проситься всіх членів прибути на мітінґ, бо котрий член не прийде без причини, буде караний після статута 25 ц., а урядник 50 ц. Проситься довгуючих членів вирівнати свої довги, бо інакше з ними поступиться після статута. — Мих. Заячківський, предс.; Іван Гичка, кас.; Петро Сас, секр.

Адреса Обєднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
New York, N. Y.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилей 130 від. У. Н. Союза.

Дня 6-го травня 1934 р. братство св. Володимира, відділ 130 У. Н. Союза в Ню Йорку, Н. Й., святкувало 30-літні роковини орґанізаційної діяльности.

По Службі Божій відправлено панахиду, на якій явилися всі члени братства з прапорами. В годині 7-мій вечером зачався Святочний Концерт у виповненій по береги галі У. Н. Дому. Орхестра М. Сербинського відограла американський і український гимн. Предсідник І. Солтис кількома словами привитав зібраних, а опісля Молодеча Орхестра під управою Д. Олексина виконала свою точку.

Вступне слово мав член братства, д-р А. Борак, котрий подав коротко історію братства. В короткім начерку підніс, що за час свого існування братство вплатило до каси У. Н. Союза як асекураційну належитість суму $48,251.29.

На протязі того часу згадане братство виплатило своїм членам дорогою бенефіту суму $9,303.50. В тімже часі братство виплатило титулом посмертного суму $3,700.00. На цили просвітні, народні й гуманітарні видано суму $2,759.63. Крм цього братство має $5,000.00 готівкою.

Скрипкове сольо відограла панна Галя Роґальська, учениця проф. Р. Придаткевича, котрий акомпанiював. Маленьку Галю публика нагородила гучними оплесками. Деклямували панни Г. Боднар і Г. Ковбаснюк. Сопранове сольо відспівала панна Г. Максимців. Мандолінове сольо відограла панна Г. Боднар. Здається, що мандолінове сольо було першим цього роду в галі У. Н. Дому.

Святочну промову виголосив гол. секретар У. Н. Союза, п. Д. Галичин. Згадав початки орґанізаційного життя української іміґрації аж до повстання У. Н. Союза, котрий якраз тепер обходить сорокліття своєї діяльности. Промова була присвячена головно справам У. Н. Союза.

Барітонове сольо відспівав улюблений нашою публикою артист п. П. Ординський. Український танок виконав „Клюб Танцюристів". Фортепяновий акомпаніямент виповнював п. М. Штембер.

По вичерпанню програми предсідник І. Солтис попросив відпоручників українських орґанізацій у Ню Йорку на малу перекуску до осібної салі, а інші гості бавилися при звуках музики до пізної ночі.

Коли відпоручники численних українських орґанізацій засіли до стола, предсідник братства попрсив гол. секр. п. Д. Галичина на „тостместра". Темою мови відпоручників було кооптування нових членів до У. Н. Союза. Навіть вивязався спір між предсідником братства св. Володимира і головним радним та предсідником тов. „Дністер". Предсідник братства обстоював, що відділ 130 придбає більше членів ніж відділ ч. 386. Думаю, що такі перегони повинні провадитися по всіх відділах. Це навіть пожадане, бо на тім скористає наша орґанізація.

Належить додати, що ввесь час панував щирий і приятельський настрій.

Учасник.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

СОНЕЧКО СХОВАЛОСЬ

Сонечко сховалось, ніченька буяє,
Красоту природи до сну присипляє.
Шум сосни й смереки розлився по гаю,
Верби кучеряві гнуться при ручаю,
Хвиленьки розкішно в береги плюскочуть,
При битій дорозі тополі лопочуть.
Чар: в пишній природі, пахучії цвіти,
На зорянім небі повітряні діти,
А місяць між ними мов князь поглядає,
Що кому потрібно, мовчить, не питає.

Замовк соловейко, мабуть задрімався,
Лиш вітер по-свому в степу розгулявся:
В широкі простори женеться що сили.
Осока шепоче. А там край могили
Стрілецький дух бродить, тихо, ні словечка,
Лиш скрипне часами з хреста поперечка.

Ніч ясна в обіймах цей звук пригортає,
Світами стрілецький акорд розсилає,
Щоб в серцях народу вогнем запалився,
Щоб він у неволі рабству не корився;
Бо злюща неволя довкруги панує
Голодом, тюрмами, наш нарід чвертує.
Тому і стрілецькі могили сумують,
Бо край у неволі, неситі панують.

Пануйте! Гуляйте! Нажийтесь сваволі!
Тіштеся, що гинуть народи в неволі.
Неволя минеться і час той наспіє
Що духом стрілецьким довкруги повіє;
Сурми відізвуться, страшний суд настане,
Спитають: За що нас так гризли кайдани?
Чом голод лютує? Земля в нас багата,
Навіщо дерете свитину із брата?
Ви волю народу мечами прошили,
На глум у могилу живцем положили.
Де глянеш, кров рабська точиться що хвилі;
Це ваша потуга в воєвничій силі.
Знайте: час наспіє рахунок здавати,
Грізний день рахунку, грізніший заплати.
Бо местник жорстокий піде на тирана,
Слідами поступить Мазепи й Богдана,
Щоб лиш довершити, що заповіт хоче
І жовто-блакитний прапор залопоче.

М. Костишин.

Синок: Мамо, купи мені ножик

Мати: Я знаю одного хлопчика, що дістав ножик і зараз покаяв ним дорогий стіл.

Синок: А чи я міг би дістати такий ножик, мамо?

ОБРАЗКИ З БОЛГАРІЇ

Затишна столиця. — Каварні. — Театри. — Базар. — Народній співак. — Софійський собор. — Монастир св. Івана Рильського. — Собране. — Дороги. — Дешеве життя. — Податки й податки... — Країна мітінґів.

Німецький подорожник Йосиф Требер видав цікаву книжку споминів своєї подорожі по Болгарії. Подаємо тут деякі виїмки з неї.

На подорожного, що мандрує по балканських краях, який відвідав крикливу столицю Греції, Атени, приємне враження зробить затишна столиця Болгарії, Софія. Окружена горами, які ще геть у літі вкриті снігом. Коли вечером студенти та студентки, ученики й учениці (ґімназисти) покинуть корзо, Софія засипляє, а височезний поліцай, що управильнює вуличний рух перед славним „Гранд готелем Болгарія", може спокійно закурити собі папіроску. Лише в романській каварні „Цар Освободитель" і пізно в ночі сходяться письменники, мистці, адвокати, посли та журналісти на турецьку каву та балачку.

Чужинець може відвідати гарний театр, побудований після війни на місце погорілого. Дають там на переміну драму й оперу.

У протилежности до Греції болгарське населення, що в 80 процентах складається із селян, має що їсти й дешево дістане все. Цікаві болгарські базарі. Нпр. понеділковий базар у Варні: дістанете тут усе, від зеленини аж до залізного ліжка. Є тут багато камінної посудини й народньої кераміки, з простими небагатими мотивами, буди з плетеними ходаками, звої полотна та дешевих матерій на одежу. Та найбільше торгують тут харчовими продуктами й худобою. За мішочками з корінням сидять підібгавши ноги Циганки й Туркині, з яких неодна, коли хочете їй краще приглянутися, заслонює собі скоро лице. Знайдете тут і страґани з річами, про які ви переконані, що їх годі продати: полиняні капелюхи валяються біля виношених сурдутів, подерті черевики бачите між ріжними залізними річами, зовсім заржавілими та попсованими. На одній купі лежать залізка до прасування, старі рушниці, подерті книжки, пляшки, коробки та інше лахміття. Поміж страґанами перетискаються покупці, Болгари, Турки, Вірмени, Цигани, яких розмови заглушують крики продавців. Вештаються тут і циганчата, які все держаться разом і пильно слідкують, чи не вдалося би десь щось украсти. Як побачать, що турист хоче їх відфотоґрафувати, обступають його, просять грошей і вже не позбудеться їх, хіба при помочі інших людей. Софійський базар у пятницю відвідує передовсім міське населення, народні типи побачите тут тоді лише серед продавців. Варненський торг відбувається лише передполуднем, софійський увесь день.

Найцікавіше явище для чужинця на базарі—народній співак, що спліває пісоньки, продає їх текст, а спів супровожає грою на інструменті, що подобає на чвертьтонову гармонію. Чужинці тиснуться біля страґанів, у яких продають народні вишивки та ріжні дарунки, турецькі перстені-сиґнети, нараменники (бранзолети), мулети, святі образи, пистолі та народню кераміку. Жадану ціну заплатить хіба недосвідчений чужинець. Інші торгуються і з успіхом.

Софійський собор Олександра Невського, побудований недовго перед війною прикрашений крикливо. Зате підземні софійські церковці та сільські церкви, в яких подиблете звичайно гарно різьблені іконостаси, мають набожну атмосферу. Багато в Болгарії монастирів, із яких більшість стала паломницькими місцями. Болгарською спеціяльністю є монастирі побудовані в скелі, як нпр. Аладжський монастир, укритий в казочному пралісі, а всеж недалеко від морського побережа. Та найславніший є Рильський монастир, серед гарної околиці, в долині, окруженій сніжними горами. Тут ідуть вічно паломники, хоч монастир у такому тяжко доступному місці. Кожний паломник дістане тут нічліг даром. Та що монастир ставав радше прогульковим ніж паломницьким місцем, ченці позволяють перебувати подорожнім у монастирі всього лише чотири дни. В просторих салях із багатьох різьбленими сволоками таборять цілі родини, які варять собі на спіртових машинках, що їх поприносили зі собою. Монастир це могутня будова. На подвірю є церковця з мощами св. Івана Рильського, що їх вкривають гроші паломників.

— Ми дісталися — пише згаданий на початку Йосиф Требер — аж до ігуменового монастиря. В його авдієнційній салі багато образів, головно членів володіючих родів, з власноручними підписами та присвятою. Ігумен дає нам солодкі конфітури з листочків рожі та конечну турецьку каву. Жаліється, що монастир відвідує багато людей радше з туристичного зацікавлення ніж із набожности. Для таких відвідувачів рад би побудувати готель, а монастир уладити лише для паломників. При розмові ігумен увесь час вертить головою, чим Болгарин виявляє згоду, притакування, коли ми навпаки для притакування киваємо головою. При вході до ігуменового мешкання товче дорослий хлопець у великому моздірі каву, яку тут певно роздає між паломників. На подвірі є теж фотоґраф із стародавнім апаратом, яким відфотоґрафовує вас і за десять хвилин дасть вам фотоґрафію. Під монастирем паломники тиснуться до маленької залізнички, що їх довезе до головної залізниці.

На найгарнішій софійській площі побудований парлямент або по болгарськи „собране". Саля засідань невеличка. Над президентським столиком є королівське крісло, бо король (чи пак по болгарськи: цар) відкриває і закриває засідання. На стінах портрети болгарських королів Петра Освободителя, Фердинанда та Бориса, королевих Марії Люїзи, Еленори та Джованни. Висить тут великий святий образ, на який посли присягають.

Дороги в Болгарії погані. Асфальтову дорогу має лише король до свого літнього містечка Евксіноґраду. Зрештою болгарські дороги необроблені, не надаються для автомобільного руху, не то спорту. Із непорослих лісом горбів стікає вся вода на дорогу. Така то дорога в дощеву пору перемінюється в справжнє річище, що надовго перериває всяку комунікацію. Та болгарські шофери справжні мистці, вміють їздити й такими поганими дорогами. Авто в руках болгарського шофера, це наче тенк, що їде кожним горбом, кождою спадистою збічю, поїде, коли інакше годі, й засіяним полем, спокійно віде і між стадо худоби. І то їде зі скорістю 40 миль на годину, що серед таких перешкод треба вважати справді неабиякою штукою. В Болгарії подорож автом чи автобусом усе ще рівняється боротьбі на життя та смерть.

В Болгарії обовязує 8-годинний день праці. Пересічна денна плата досвідченого робітника у Софії виносить 80 левів, для помічника та поденного робітника 20—60 левів. Прожиток, як уже сказано, дуже дешевий: два фунти хліба вже з податковою оплатою 1—2 леви, 2 фунти мяса 10—14 левів, городовину й овчі, можна сказати, дістанете тут майже даром. Попросту тяжко продати зеленину (городовину), 2 фунти молока (на міру не продають) 8 левів, 2 фунти йоґурту (свого роду кисле молоко) 12 левів. В пересічній гостинниці обід із чотирох страв коштує 15—18 левів. Мешкання також не дорогі.

Болгарія не лише країна рож та комітаджів (революціонерів), але, й країна конґресів. Можна твердити, що в Болгарії нема звання, яке не мало би свого стоваришення та яке бодай раз на рік не відбулоб мітінґу. Відбуваються тут мітінґи тих, що чистять по вулицях черевики, фабрикантів содової води, державних службовців, що не мають академічної освіти, учителів латинської мови, торговців дров (детайлістів), трафікантів (продавців тютюну та тютюнових виробів), шоферів, власників алькогольних і безалькогольних напитків і т. д. Кожний конґрес закінчується, самособою, резолюцією, якої зміст усе однаковий: „Держава мусить помогти!" І міністер фінансів мусить собі сушити голову, як відповісти на стільки прохань, яких має тисячі, а попри те порожну касу. Треба би оподаткувати деякі річи, які ще в Болгарії не оподатковані. Та що в Болгарії не оподатковане? На хлібі бачите податкову марку, таксамо кожне тісточко з цукорні. Всяке прилюдне оголошення, нпр. на дверях камениці, без огляду, чи воно каже, що винаймається кімната, або є це лише цінник страв, які бачимо вивішені на дверях гостиниці, мусить бути від таких оголошень заплачена такса. Ба оподатковано навіть прикрашування жіночого лиця, барберня платить спеціяльну оплату від ондуляції та зачіски. Той міністер фінансів мусів бути добрий знавець жінок, бо певно нема такого високого податку, який відстрашив би жінку від барберні, щоби вона ондулювалася дома.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

THE PEN PAL COLUMN

Well, well, well and well! What's happened to you pen pals? Just a few of you have written to the Pen Pal Column in the last three weeks. I guess the torrid weather we've been having lately is, to blame. I may have to postpone future publications of The Pen Pal Column until after summer... unless you corresponding American-Ukrainians write in for pen pals. What do you say? Will you write? Please don't disappoint me.

Incidentally, pen pals, Miss Irene Lukowsky, 608 6th Avenue, Ford City, Pa., has notified me that I have misspelled her name in a recent column. Those of you who have written to her please forgive me for misspelling her name. Irene's name is not Luhanisky but Lukowsky. Am I forgiven, Irene?

Another thing... I have recently announced another column... The Information Column. If any of you are in need of information on any subject just let me know. The service is good... but I don't guarantee to answer every question. Well, start asking for information!

And now I guess the time is ripe to publish the pen pals' please for correspondents. We'll start with

Miss PEGGY KOLADIUK, Box 185, Hamburg, N. J., is 5 ft. tall, has brown hair and eyes. Peggy is interested in all outdoor sports and says that she will answer all letters promptly. Peggy is Ukrainian. Age 15.

Miss STEPHIE KUZIO, 818 Whitesboro St., Utica, N. Y., after reading several Pen Pal Columns came to the conclusion that she'd like pen pals, too. Stephie has blue eyes and light brown hair. Although she doesn't „look" it she weighs 117 lbs. Stephie cares for all outdoor sports, poems about nature and indoor sports. She takes special interest in dancing and reading. She would like to correspond with boys and girls and would like to hear about affairs of Ukraine and Ukrainian people. Age 16.

JOHN FURKA, 239 Monmouth St., Jersey City, N. J., is 5 ft. 6 in. tall, weighs 130 lbs., has dark brown hair and brown eyes. John is a member of the Chornomorska Sitch Baseball Club, Jr. He likes all sports, swimming, etc. He would like to hear from boys his age who take interest in sports. Age 17.

Miss TESSIE BILOHOLOWSKI, 306 Leon Ave., Perth Amboy, N. J., is 5 ft. 4 in. tall, has brown hair and blue eyes. Tessie is interested in sports such as baseball, tennis... swimming and dancing She enjoys Ukrainian music. Tessie will answer all letters from Ukrainian boys and girls. Age 17.

WALTER BOYKO, 302 Quincy St., N. E., Minneapolis, Minn., has brown hair and eyes and is interested in all kinds of sports and dancing. He is also interested in corresponding with Ukrainian boys and girls from all over. Walter would like to see other young Ukrainians write to The Pen Pal Column from the Twin Cities. Age 17.

PETER B. PETRUNCIO, 649 South Hancock St., McAdoo, Pa., is a high school student. Peter would like to hear from some pen pals. Age 18.

MICHAEL ELKO, 717 North 7th St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 6 in. tall, weighs 130 lbs., has light hair and blue eyes. Michael is very much interested in Ukrainian people. He is a member of several Ukrainian clubs in Philadelphia and he guarantees to answer all letters. Age 18.

Miss JANE PASTUCH, R. F. D. 2, East Syracuse, N. Y., is 5 ft. 3½ in. tall, has brown eyes and hair and weighs 112 lbs. Jane is interested in all sorts of sports, dancing and takes a keen interest in music. She would like to hear from those pen pals who are also interested in music. Don't disappoint Jane! Age 18.

Miss ANN STADNIK, 4027 Euclid Ave., Indiana Harbor, Ind., is one of the many readers of the Ukrainian Weekly. Ann is a former resident of Milwaukee and finds Indiana Harbor much to her liking. She is 5 ft. 6 in. tall, is slenderly built, and has brown curly hair. Ann is interested in all outdoor sports, horse-back riding, dancing, camping and traveling. She has hopes of hearing from those pen pals in her vicinity and also from those young Ukrainians living far away. She promises to answer all letters. Don't disappoint the only pen pal from Indiana! Age 18.

Miss MARIE SWIRNIUK, 861 North 26th St., Philadelphia, Pa., is 5 ft. 3 in. tall, has dark hair and dark eyes. Marie is very fond of dancing and different sports. She guarantees an immediate response to all those who write and will describe herself in detail in her letters. Marie wants to hear from boys and girls who are from 20 to 29 years of age and says that she is willing to exchange photographs with her pen pals. Age 20.

JOHN BILLISKI, 68 Craig St., Rochester, N. Y., is 5 ft. 8 in. tall, has brown hair and eyes. John is interested in baseball and all outdoor sports. He likes movies and dancing very much. John would like to hear from both boys and girls and promises to answer all letters. Age 20.

That's all for this column, pen pals. Perhaps there'll be more in the next column... but that's all up to you.

What the column needs right now is cooperation. All those pen pals who are corresponding with people who have not had their names in the column should compel them to write to me. Won't you do this little favor? Well, so long until next time!

THEODORE LUTWINIAK,
172 Pavonia Avenue,
Jersey City, N. J.

Подорожний льокальної залізниці жалється перед кондуктором, що поїзд іде дуже помало:

— Коли поїзд для вас іде запомало, то ви можете висісти та йти пішки! — каже кондуктор.

— Аж так спішно мені не є! — відповідає подорожний.

Застарий.

— Знаєш, той дурень Круцуляк назвав мене поросятем! Скажи, чи можу йому це дарувати?

— Рішучо ні! Ти вже застарий на цей комплімент!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Нова професіональна сила.

Дня 14. ц. р. одержав академічний ступінь „LL. B" у „Темпл Юніверсіти Ло Скул" п. Іван М. Дудун. В часі студій працював п. Дудун в адвокатській канцелярії Роя Мартина Бойда в Либерті Билдінг у Филаделфії. В днях 26. і 27. липня здаватиме п. Дудун стейтовий адвокатський іспит.

Родичі п. Дудуна це свідомі Українці, що жиють у Сентралії, Па. Є вони, як і його браття і сестри, членами У. Н. Союза. Сам п. Дудун родився в старім краю дня 26. червня 1006 року, в Сороцьку, повіт Скалат. Приїхав до Америки, маючи чотири роки. Гайскул покінчив в Монт Кармел, Па. в 1924 р. Опісля вступив до Темпл університету.

В 1931 р. одружився з Українкою, бувшою Марією Е. Шаварин.

Филаделфійська громада дістане отсим нову професіональну українську силу, бо п. Дудун думає відчинити адвокатську канцелярію в Филаделфії.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

До рідної школи.

Дня 1. липня відбувся святочний іспит шкільних дітей у школі при укр. греко-кат. церкві. Школа міститься в прекраснім будинку при Президент улиці. Хто був у Пасейку й оглядав ту школу, той признає, що ледви чи де є в Америці другий український будинок з таким гарним приміщенням на школу. Іспит переводив о. Боярчук. Родичі, які прислухувалися питанням і відповідям, переконалися наочно, скільки добра приносить своя рідна школа, скільки то відомостей передає вона про Україну і її красу. І як то любо було нам глядіти на таблицю, на якій мала дівчинка виписувала „Наша люба, славна і велика Україна". Якіб не були школи, але користь з них велика. На це повинні ми звертати чимраз більшу увагу і в осени заповнити наші школи новими кадрами наших дітей.

М. Припхан.

Його права рука.

— Ви вдарили мого синка, — сказав ображений батько до свого прокуриста. — Це не ваша справа — це в найгіршому разі можу я зробити!

— Не гнівайтеся — та ви самі признаєте, що я права рука шефа.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 21 червня помер Микола Агрес, член 219 від. У. Н. Н. Союза в Нюарк, Н. Дж. Покійний родився в 1885 році, в селі Тарасівка, повіт Збараж, Західня Україна. Похорон відбувся дня 23-го червня при участи двох дочок, шваґрів і знакомих. Попрощав Покійного о. Василь Гороховський, парох укр. прав. церкви.

Вічна йому память.

А. Мудровський, секр.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, подає до відома, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 8. липня, в годині 1-ій пополудні. На цей мітінґ всі члени повинні явитися, бо буде справоздання касове і багато інших справ до порішення. З неявившимся членом поступиться після статута. — М. Клюсик, предс.; М. Ґусак, кас.; Дм. Оринич, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 10-го липня, в годині 7:30 ввечір, в гали церковній. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання контр. комісії за пів року, справа свята 40-літнього ювилею У. Н. Союза і інші. Пригадується також, що кождий член має вирівнати свою належитість. Проситься тих членів, котрі ще не змінили своїх грамот на нові роди, щоби це зробили найдальше до піврічного мітінґу. — Юрій Бойко, предс.; Микита Пахолок, кас.; Андрій Бирич, секр.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА"

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

В неділю, 8-го липня, на програмі Сурми зі стації WINS, в годині 8:30 до 9:30 рано буде закінчення перших 6 місяців української програми з тої стації, котра має тисячу ватів сили і котрої слухають Українці 200 миль навкруги.

На закінчення 6-місячного контракту зі стацією зладжено спеціяльну програму, на яку запрошено добрих співаків і музикантів. Приготовлено дальший скеч „Василь і Маруся", як рівнож додано для дітей українську перерібку скеч „Big Bad Wolf".

Зпричини застою в бизнесі підприємство Сурма застановить програму на літо. Зі стацією зроблено угоду, як лиш буде можна вони для нас затримають цю годину, бо „українська програма має щось, що слухають її свої і чужі".

Вже є друге число книжки книгозбірні Вістника, Миколи Макявеля, „ВОЛОДАРР", 35 цнт. Перше число було Островерхи МУСОЛІНІ. Видавництво „Українська Бібліотека", накладом І. Тиктора у Львові, випустило за півтора року 17 книжок по чотири-пять аркушів друку малої вісімки.

Остання книжка того видавництва ч. 17 „ЗА НАЖИВОЮ", Андрія Чайківського, нашого старого популярного письменника, що написав „За Сестрою", „З ласки Родини", „Олюнка" і інші.

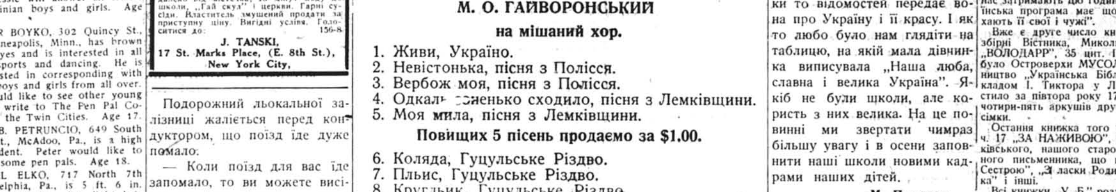
Всі книжки „У. Б." розходяться добре, але найкраще пішли „РОЗБІЙНИК МИКОЛА ШУГАЙ", повість з життя Українців на Закарпаттю. Було кількох хлопців закарпатських в книгарни і розказували, що вони особисто знали Шугая і що історія правдива. Як цікаво було би почути живі спомини про Довбуша або Кармелюка. Історія повторюється.

Ґазети того тижня добре розходяться, як американські так крайові. Ані одного числа не лишається. Краєві ґазети розхоплюють жінки, бо там є описано про Найбільший Жіночий Конгрес. А американські ґазети ідуть завдяки Тарзана і Гітлера.

Не забудьте накрутити радіо в неділю рано, почуєте „Біґ Бед Вулф" по українськи. (Огол.)

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(26)

Тарзан перескочив за виступ скелі саме в той час, коли кулі затарабанили по каміню, де він щойно лежав. Тепер Тарзан рішав, що робити далі. Він обдумав плян, як найбільше відомстити червоним за смерть своєї дружини та за вбивства ними Вазирів.

Тарзан нарешті рішив, що найкраще для нього буде йти до Британців. Він цілу ніч ішов у бік, здовж боєвої лінії, щоб з крила обійти червоних та Британців. Перед досвітком він повернувся в бік Британців. Перескакуючи з дерева на дерево, Тарзан непомітно для вартових опинився в запіллю Британців.

Штаб Другого Родеського Відділу Британців знаходився в глибокій долині під величезним деревом. Долина так добре була укрита від червоних, що в штабі навіть лямпа світилася. За столом сиділи кілька старшин, що з полковником Капелом обговорювали плян дальшої акції проти червоних.

Тарзан чув, як вони говорили про те, що червоні в багатьох випадках мають переваґу над Британцями, що уможливлювало Британцям дальший наступ і атаку на червоних. Тарзан чув, що полковник був особливо заклопотаний одною справою, яка дуже турбувала Британців.

Щирі приятельки.

— Ганю — каже господиня до наймички — бачу, що до мене пані Канарчукова. Скажи їй, що мене нема дома!

За хвилину наймичка вертається.

— А що? ти сказала, що мене нема дома?

— Так, прошу пані.

— А що на це пані Канарчукова?

— Сказала: Слава Богу!